

Mededeling

Twee nieuwe schorswantsen (Aradidae) voor Limburg: Houtskoolschorswants (*Aradus signaticornis*) en Tonderzwamschorswants (*Aradus betulae*)

Reinier W. Akkermans, Wilhelminalaan 47, 6042 EL Roermond, e-mail: reinier.akkermans@home.nl

Twan Martens, Nieuwstraat 37, 5863 AX Blitterswijk

Lo Troisfontaine, Deken Berdenstraat 8, 5801 ET Venray

Schorswantsen zijn circa 0,5 tot 1 cm grote platte bruine wantsen die leven van schimmels op takken van bomen. Vanaf het jaar 2000 zijn in Nederland vijf soorten schorswantsen waargenomen. Twee daarvan komen ook in Limburg voor: de Loofboomschorswants (*Aradus depressus*) en de Dennenschorswants (*Aradus cinnamomeus*). Op 17 april 2022 is door Twan Martens een derde soort voor Limburg ontdekt. Hij ving op Landgoed de Hamert één exemplaar van de Houtskoolschorswants (*Aradus signaticornis*) [figuur 1]. Een vierde voor Limburg nieuwe soort schorswants, de Tonderzwamschorswants (*Aradus betulae*) [figuur 2], werd een maand later op 22 mei 2022 door Lo Troisfontaine eveneens op de Hamert aangetroffen. De determinatie van beide waarnemingen is bevestigd door Berend Aukema.

Houtskoolschorswants

De laatste Nederlandse waarnemingen van de Houtskoolschorswants dateerden uit 1987. Toen werden in Noord-Brabant (Helenaveen) enkele exemplaren op verkoold hout van een verbrande opstal gevonden (AUKEMA, 1989; AUKEMA & HERMES, 2016). Een dikke 40 jaar later is de soort wederom aangetroffen in Nederland. Ditmaal in Limburg waar één exemplaar uit een Grove den (*Pinus sylvestris*) werd geklopt. Het betreft een vondst op de Hamert (Gertenkamp) in een oud gemengd bos met Zomereik (*Quercus robur*) en Ruwe berk (*Betula pendula*) met aangrenzend open terrein met Struikhei (*Calluna vulgaris*), braam (*Rubus spec.*) en Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*). De Houtskoolschorswants heeft een zeer verbrokkeld verspreidingsgebied en wordt geassocieerd met bosbranden. De soort leeft namelijk van de schimmels op houtskool van verbrandde dennen en berken (COBBEN, 1986; AUKEMA & HERMES, 2016). De Houtskoolschorswants kan daarom in de jaren na het optreden van bosbranden worden verwacht. In de betreffende percelen heeft echter geen brand gewoed.

Tonderzwamschorswants

In Limburg is de Tonderzwamschors-

► FIGUUR 1

Houtskoolschorswants (*Aradus signaticornis*) aangetroffen op 17 april 2022 op de Hamert. Houtskoolschorswantsen zijn te onderscheiden van de andere schorswantsen door het derde geheel witgekleurde antennesegment (foto: Twan Martens).

▼ FIGUUR 2

Tonderzwamschorswants (*Aradus betulae*) aangetroffen op 22 mei 2022 op de Hamert door Lo Troisfontaine. De Tonderzwamschorswants is te onderscheiden van de andere schorswantsen door de witte knobbels op de antennen en poten (foto: Lo Troisfontaine).

▼▼ FIGUUR 3

Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) op een afstervende berk (foto: Olaf Op den Kamp).

wants waargenomen op de Hamert langs de Rijksweg in een laan met veel Zomereik, Beuk (*Fagus sylvatica*) en Ruwe berk. Veel van die berken zijn zwak en besmet met Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) [figuur 3]. Op een van de berken is in het mos boven de zwam een zestal nimfen van de Tonderzwamschorswants [figuur 4] aangetroffen. Enkele bomen verder werden twee imago's gevonden, eveneens in het mos vlakbij een tonderzwam. Enkele dagen later werd verderop in dezelfde laan nog een exemplaar van de Tonderzwamschorswants gezien, wederom bij een Echte tonderzwam met veel mos daaromheen.

In Nederland is in 2011 de Tonderzwamschorswants voor het eerst aangetroffen in de

FIGUUR 4
Nimfen van de Tonderschorszwam (*Aradus betulae*) (foto: Lo Troisfontaine).

zwamschorswants bekend uit de provincies Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en, met deze waarneming, ook uit Limburg (WAARNEMING.NL, 2023).

De Tonderzwamschorswants leeft mycofaag op Beuken en berken die zijn aangetast door de Echte tonderzwam, waar deze aan de schimmels zuigt. Soms wordt deze schorswants ook op ander

provincie Overijssel (AUKEMA, 2011). Vanaf 2019 laat deze soort een sterke toename in het totaal aantal jaarlijkse waarnemingen zien (in 2023 reeds 60) en is de Tonder-

Summary

TWO NEW FLAT BUGS (ARADIDAE) FOR THE DUTCH PROVINCE OF LIMBURG: ARADUS SIGNATICORNIS AND ARADUS BETULAE

In 2022, two species of flat bugs new to Limburg were found at the Landgoed de Hamert nature reserve in the northern part of the province of Limburg. *Aradus signaticornis* was found on a Pine tree (*Pinus sylvestris*). Although this species is associated with forest fires, there has been no fire on the plot in question. After more than forty years, this species has now been found again in the Netherlands.

The second new species, which was found in the same nature reserve, is *Aradus betulae*. Given the increasing number of observations of this species in the Netherlands, its occurrence in Limburg was to be expected. Just like elsewhere in the Netherlands, this species is here also associated with the Tinder fungus (*Fomes fomentarius*) on infected trunks of beach (*Betula spec.*).

beschimmeld hout aangetroffen (AUKEMA & HERMES, 2016).

Literatuur

- AUKEMA, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of the Netherlands. Tijdschrift voor Entomologie 132: 1-104.
- AUKEMA, B., 2011. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen V (Hemiptera: Heteroptera). Faunistische Mededelingen 36: 1-7.
- AUKEMA, B. & D.J. HERMES, 2016. Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera) Deel IV: Pentatomomorpha I (Aradidae, Lygaeidae, Piesmatidae, Berytidae en Pyrrhocoridae). EIS, Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- COBBEN, R.H., 1987. *Aradus signaticornis* in Nederland, met opmerkingen over enkele andere met *Pinus* geassocieerde Hemiptera (Heteroptera: Aradidae; Homoptera: Cercopidae). Entomologische Berichten 47: 33-38.
- WAARNEMING.NL, 2023. Tonderzwamschorswants *Aradus betulae* (Linnaeus, 1758). <https://Waarneming.nl/species/595953/>. Geraadpleegd 23-5-2023.

Deze studie maakt deel uit van het Meerjarenprogramma Onderzoek van het Nationaal Park De Maasduinen. Het doen van onderzoek door vrijwilligers wordt mede gesubsidieerd door de Provincie Limburg vanuit de subsidieverordening SILG, paragraaf soortenbeleid.

Onder de Aandacht

7th Triennial Mosasaur Meeting – A global perspective on Mesozoic marine amniotes

Terug naar de basis

In mei 2004 kwamen 25 specialisten op het gebied van mosasauriërs in het Natuurhistorisch Museum Maastricht bij elkaar, voor de eerste echte Mosasaur Meeting. Per slot van rekening waren de eerste fossielen van deze zeereptielen voor het eerst beschreven van de Sint-Pietersberg. Dit was ook het startschot voor een reeks congressen (elke 3 jaar); na Hays (Kansas, 2007), Parijs (2010), Dallas (Texas, 2013), Uppsala (2016) en Drumheller (2019) is de tijd rijp om terug te keren naar de basis. Het centrale thema, mosasauriërs, is in de loop der jaren iets uitgebreid – er is nu ook aandacht voor andere in zee levende reptielen zoals vis- en slangenhalshagedissen en schildpadden. Alles rond deze dieren zal tussen **12 en 15 september 2024** aan de orde komen in lezingen en posterpresentaties. Onze eigen 'Bèr', 'Carlo', 'Kristine' en 'Lars' zullen zeker van de partij zijn.

Meer informatie: <https://www.nhmmaastricht.nl/mosasaur-meeting/>

Uit de mergels van de Sint-Pietersberg werden eind 18e eeuw de eerste fossielen van mosasauriërs gemeld.